

Handläggare: Inger Nilsson
Telefon: 508 23 305

Till
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd

Ersättningsystem inom socialpsykiatri - remissyttrande

Förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och översänder det som sitt remissyttrande till kommunstyrelsen.

Maria Mannerholm
Stadsdelsdirektör

Ingrid Widebäck
Avdelningschef
Social omsorg

Sammanfattning

Från den 1 januari 2010 inför staden ett valfrihetssystem inom socialpsykiatri vad gäller boenden med särskilt stöd, stödboende, boendestöd samt sysselsättning och cirkelverksamhet. Den enskilde ska kunna välja boende, sysselsättning och cirkelverksamhet var som helst i staden. För boendestöd gäller valfriheten utförare som verkar i det stadsdelsområde där den enskilde bor. Utförarna får fast ersättning i tre nivåer utifrån den enskildes behov av stöd, utom för studiecirkel där ersättning utgår per kurstillfälle. Ersättningarna ska vara lika för kommunala och privata utförare. Förslaget innebär inte någon förändring av nuvarande resursfördelningssystem till stadsdelsnämnderna,

Förvaltningen anser att det generellt är positivt för brukarna med valfrihet. Förvaltningen konstaterar dock att det föreslagna systemet inte är förenligt med den valfrihet som brukarna i Hägersten-Liljeholmen har idag vad gäller sysselsättning, vilket är mycket olyckligt. Det finns också anledning till stark oro för de ekonomiska konsekvenserna av det nya ersättningsystemet för förvaltningens egna sysselsättningsverksamheter. Förvaltningen har därutöver synpunkter på enskilda delar i förslaget och anser bl.a. att ansvaret för hälso- och sjukvårdsinsatser i boenden måste klargöras.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid avdelningen för social omsorg. Brukarrådet inom socialpsykiatri har informerats och lämnat synpunkter vid sammanträde den 3 juni 2009. Handikapprådet har informerats vid sammanträden den 7 maj och den 4 juni 2009. De fackliga organisationerna har informerats vid samrådsgrupp den 26 maj och den 11 augusti 2009.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslöt år 2008 att ett valfrihetssystem ska införas inom socialpsykiatri i enlighet med vad som sedan den 1 juli 2008 gäller för äldreomsorg och sedan den 1 juli 2009 för insatser till personer med funktionsnedsättning.

Valfriheten inom socialpsykiatri omfattar boenden med särskilt stöd, stödboende, boendestöd samt sysselsättning och cirkelverksamhet. Träfflokaler ingår inte, utan förutsätts även i fortsättningen vara anslagsfinansierade. Systemet ska gälla från den 1 januari 2010.

I samarbete med bl.a. stadsdelsförvaltningarna har stadsledningskontoret (SLK) utrett hur ersättningsmodell, ersättningens storlek, vad som ska ingå i ersättningen samt hur den enskildes val ska gå till i valfrihetssystemet. SLK:s förslag till ersättningssystem med tillhörande mätinstrument har remitterats till stadsdelsnämnderna för synpunkter.

Enligt förslaget ska fasta ersättningar i tre nivåer införas för boende, boendestöd och sysselsättning. För cirkelverksamhet ska ersättningen utgå per kurstillfälle. Ersättningarna ska vara lika för kommunala och privata utförare. Nivån bestäms efter hur mycket tid som behövs för att ge den enskilde det stöd som han eller hon är i behov av. Den enskilde ska kunna välja boende, sysselsättning och cirkelverksamhet var som helst i staden. För boendestöd gäller valfriheten utförare som verkar i det stadsdelsområde där den enskilde bor.

Förslaget innebär inte någon förändring av nuvarande resursfördelningssystem till stadsdelsnämnderna, utan de kommer att tilldelas medel på samma sätt som tidigare och ska sedan betala den beslutade ersättningen till utförarna.

SLK föreslår att socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden ska få i uppdrag att ta fram rutiner och anvisningar kring resursmätningar och den enskildes val. För egen del avser SLK att arbeta vidare med valfriheten genom att utveckla ett system för kvalitet, information och utbildning inom socialpsykiatri.

Uppföljningar av valfrihetssystemet ska göras löpande med början 2010. Då ska också påbörjas en utredning om upphandling enligt lagen om valfrihet (LOV) ska genomföras inom socialpsykiatrin. Eventuella förändringar i systemet beslutas i samband med budget.

Förvaltningens synpunkter

Inledningsvis konstaterar förvaltningen att valfriheten för brukarna till en början kommer att vara tämligen begränsad, eftersom antalet privata utförare är litet inom socialpsykiatrin. De som finns erbjuder huvudsakligen boende med särskild service samt boendestöd. Antalet privata stödbostäder och sysselsättningsverksamheter är mycket begränsat. Det brukarna kommer att kunna välja mellan är således huvudsakligen befintliga kommunala utförare.

Mot denna bakgrund bör gott om tid kunna ges till förberedelser för det nya valfrihetssystemet, så att införandet av det inte ger samma tidsmässiga påfrestningar på stadsdelsförvaltningarna som de tidigare valfrihetsreformerna. Biståndsbedömarna måste utbildas, datasystemen måste vara färdiga, information till brukarna måste finnas och tillräckligt med tid måste ges för nivåbedömningarna.

Hälso- och sjukvårdsinsatser

I remissen förutsätts att hälso- och sjukvårdsinsatser upp till sjuksköterskenivå ska finnas i det som benämns boende med särskild service, men inte i det som benämns stödboende. De ersättningsnivåer som föreslås för de båda kategorierna varierar högst betydligt.

Förvaltningen konstaterar att frågan om ansvaret för hälso- och sjukvårdsinsatser i boenden med särskild service länge har diskuterats i staden och att den lösts på olika sätt i olika stadsdelsområden. Vissa stadsdelsnämnder tillhandahåller sjuksköterska, medan Hägersten-Liljeholmen har avtal med landstinget om att psykosteamet i Gröndal ska ansvara för hälso- och sjukvården för dem som behöver hjälp att klara sin medicinering. Nu har signaler kommit om att landstinget vill upphäva detta avtal. Förvaltningen måste därmed ta ställning till hur hälso- och sjukvården ska ordnas och i vilka kategorier de olika boendena ska inordnas.

Att klassificeringen av de egna boendena är korrekt är av stor betydelse för enheternas ekonomi. Det är också viktigt att andra utförare som anlitas är i rätt kategori så att kostnaderna för placeringar kan bedömas rätt, särskilt som ca hälften av nämndens budget för socialpsykiatri går till placeringar.

Förvaltningen anser att reglerna ska vara likadana i hela staden för hälso- och sjukvårdsinsatserna i särskilda boenden. Frågan bör därför tas upp till diskussion centralt mellan staden och landstinget så att en generell överenskommelse kan träffas om vilken ansvarsfördelning som ska gälla.

Regler vid avflyttning etc.

Förvaltningen anser att reglerna för ersättning när brukaren flyttar eller insatsen avslutas är röriga och kräver stor observans från handläggarna för att ersättningen ska bli rätt. Reglerna behöver därför förtydligas.

Enligt förslaget ska ett system för frånvarorapportering införas inom sysselsättningsverksamheterna. Ett sådant system har länge efterlysts från stadsdelsförvaltningarna och det välkomnas därför.

Den enskildes val

Brukarna ska enligt förslaget tacka ja eller nej till erbjudande om plats inom tre dagar. Förvaltningen anser att den betänketiden är alldeles för kort med hänsyn till de svårigheter som många av socialpsykiatrins brukare har.

Resor

Kostnad för resor till sysselsättningsverksamhet ingår inte i pengarna, utan resor ska precis som idag bekostas av den beslutande stadsdelsnämnden. Om brukarna har obegränsad rätt att välja sysselsättning oavsett var den är belägen finns därmed risk för att förvaltningen kommer att få utökade kostnader för turbundna resor jämfört med idag.

Nivåbedömningen

Förvaltningen förstår förslaget som att biståndsbedömaren ska göra mätningarna av det stöd som den enskilde behöver och utifrån det besluta om nivån på den ersättning som utföraren ska få. Förvaltningen konstaterar att inplaceringen i rätt nivå/rätt antal timmar är av stor betydelse inte bara för den enskilde utan också för ekonomin hos beställaren och utföraren. Nivåbedömningen kan därför leda till tvistigheter mellan de inblandade parterna. Det synes inkonsekvent med ett särskilt bedömningskansli inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning och att ordinarie biståndsbedömare ska hantera bedömningen inom socialpsykiatrin.

Ekonomiska konsekvenser

I det nya systemet ska ersättning till sysselsättningsverksamheter ges efter den tid som brukaren deltar i verksamheten. Förvaltningen känner stark oro för de ekonomiska konsekvenserna som detta kan få för de kommunala sysselsättningsverksamheterna.

För närvarande ger förvaltningen ersättning till den socialpsykiatriska sysselsättningsenheten med 6 405 kr per brukare och månad oavsett vilken insats som beviljats. Brukaren kan t.ex. bara delta i studieverksamhet någon gång per vecka eller kombinera olika former av sysselsättning utifrån intresse och ork. Principen gör att det ekonomiska överskott som någon verksamhet får kan användas till delfinansiering av andra sysselsättningsverksamheter inom enheten.

I det nya systemet ges ersättning till cirkelverksamhet med 80 kr per kurstillfälle om tre timmar inklusive hyra. En brukare som deltar i maximalt antal kurstillfällen (en gång per dag i tjugo dagar per månad) genererar då en ersättning till verksamheten med 1 600 kr per månad, alltså väsentligt mindre än vad Tora får idag för en brukare som har studiecirkel som enda insats. För Bruket/Café Droppen kan konsekvenserna av det nya ersättningssystemet bli att fler brukare måste tas in för att ekonomin ska klaras.

Huruvida den nya ersättningen överhuvudtaget kommer att räcka till att fortsätta driva de befintliga verksamheterna på samma sätt som idag går ännu inte att bedöma. En omorganisation av verksamheterna kan bli aktuell.

Konsekvenser för brukarna

Som framgår ovan kan brukare idag i Hägersten-Liljeholmen gå på flera olika sysselsättningar genom ett och samma biståndsbeslut, vilket är mycket uppskattat av brukarna. Något sådant medges inte i det nya ersättningssystemet. Däremot går det bra att kombinera cirkelverksamhet och träfflokal med en sysselsättning.

Förvaltningen anser liksom brukarrådet att det är viktigt att brukarnas valfrihet inte begränsas.

Merarbete för handläggarna

SLK menar att valfrihetssystemet kommer att innebära administrativt merarbete för stadsdelsnämnderna under en övergångsperiod. Förvaltningens bedömning är att den ökade arbetsbörda som handläggarna får inte kommer att vara tillfällig.

Idag görs s.k. DUR-utredningar i de ärenden där det bedöms lämpligt. Omprövning av insatser görs en gång per år, utom i nya ärenden eller där det av andra orsaker är nödvändigt med tätare intervall. Enligt förslaget ska s.k. DUR-utredningar göras i samtliga ärenden inom socialpsykiatrin när insats beviljas. Insatserna ska sedan omprövas två gånger per år med förnyad DUR-utredning vid varje tillfälle. Varje grundutredning enligt DUR tar ca 1½ timme att genomföra vartill kommer tid för dokumentation.

Var och en av biståndsbedömarna i Hägersten-Liljeholmen har för närvarande ca 65 ärenden att handlägga, vilket är mycket högt jämfört med andra stadsdelar där ärendemängden kan vara så låg som 35 ärenden per handläggare. Förvaltningen anser att ökade ekonomiska resurser måste ges till att utöka antalet handläggare för att de ska klara den ökade arbetsbörda som valfrihetssystemet ger.

Synpunkter från brukarrådet

Brukarrådet inom socialpsykiatrin diskuterade remissen vid ett extra sammanträde i juni 2009. Bland de synpunkter som framfördes fanns rädsla för att brukare ska få en sämre livssituation när de som idag går på flera sysselsättningsverksamheter tvingas välja bara en. Rådet menade att det är viktigt med mångfald eftersom olika verksamheter passar olika bra för olika människor. Samtidigt kan många brukare ha svårt att orka med att välja mellan olika alternativ.

Rådet uttryckte oro för vad som skulle hända med Kravatten och Toras träfflokalsverksamhet, men lugnades av beskedet att dessa verksamheter inte berörs av förslaget eftersom något biståndsbeslut inte behövs för träfflokaler.

Vad gäller stödboendet och boendestödet gjorde rådet inte något uttalande, bl.a. beroende på att förvaltningen hade svårt att bedöma konsekvenserna av förslagen.

Avslutningsvis framförde rådet att de finns oro bland brukarna för att de socialpsykiatriska verksamheterna ska privatiseras. Brukarrådets mening är att verksamheterna ska vara kvar i kommunal regi.

Bilagor

1. Remisshandling